
Vergaderjaar 2023–2024

X **Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie voor het jaar 2024 (supplettoire begroting september)**

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleidsartikelen	5
2.1	Artikel 1 Inzet	5
2.2	Artikel 2 Koninklijke Marine	6
2.3	Artikel 3 Koninklijke Landmacht	7
2.4	Artikel 4 Koninklijke Luchtmacht	8
2.5	Artikel 5 Koninklijke Marechaussee	9
2.6	Artikel 7 Commando Materieel en IT	11
2.7	Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando	13
3	Niet-beleidsartikelen	15
3.1	Artikel 9 Algemeen	15
3.2	Artikel 10 Apparaat Kerndepartement	17
3.3	Artikel 11 Geheim	18
3.4	Artikel 12 Nog onverdeeld	19
3.5	Artikel 13 Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds	20
4	Bijlage	21
4.1	Bijlage Subsidieoverzicht	21

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2024 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,

R.P. Brekelmans

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting september (SBS) bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbegroting 2024 van hoofdstuk X van de begroting van het Rijk.

Per artikel worden de mutaties groter dan of gelijk aan onderstaande staffel op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Beleidsartikelen

2.1 Artikel 1 Inzet

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Inzet (bedragen x € 1.000)				
Art.		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	3.595.364	22.983	3.618.347
	Uitgaven	3.488.492	- 12.763	3.475.729
	Apparaatsuitgaven	0	0	0
	Programmauitgaven	3.488.492	- 12.763	3.475.729
1.1	Programmauitgaven	3.488.492	- 12.763	3.475.729
	<i>Opdrachten</i>	3.488.492	- 12.763	3.475.729
	Crisisbeheersingsoperaties	3.468.098	- 13.300	3.454.798
	Financiering nationale inzet krijgsmacht	3.983	108	4.091
	Overige inzet	16.411	429	16.840
	Ontvangsten	355.661	- 27.923	327.738

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt per saldo verhoogd met € 23,0 miljoen. De verhoging wordt grotendeels veroorzaakt door een administratieve verwerking ten behoeve van het internationaal samenwerkingsverband Strategic Airlift Capability (SAC) C-17. Daarnaast worden er middelen overgeheveld naar het DMF voor de vervanging van het aan Oekraïne geschonken materieel uit eigen voorraad.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 12,8 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat budget van artikel 1 wordt overgeheveld naar het DMF voor de vervanging van materieel dat uit eigen voorraad is geleverd aan Oekraïne.

Toelichting op de ontvangsten

Het ontvangstenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 27,9 miljoen. Dit komt doordat de ontvangsten van € 27,9 van de *European Peace Facility* (EPF) worden verwacht in 2025 in plaats van 2024.

2.2 Artikel 2 Koninklijke Marine

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Koninklijke Marine (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.119.750	9.263	1.129.013
	Uitgaven	1.157.636	19.846	1.177.482
	Apparaatsuitgaven	1.078.949	2.815	1.081.764
2.2	Apparaatsuitgaven	1.078.949	2.815	1.081.764
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>1.054.646</i>	<i>3.898</i>	<i>1.058.544</i>
	Eigen personeel	945.101	- 5.738	939.363
	Externe inhuur	9.933	3.011	12.944
	Overige personele exploitatie	60.251	9.086	69.337
	Kustwacht NL	14.209	255	14.464
	Kustwacht CARIB	25.152	- 2.716	22.436
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>24.303</i>	<i>- 1.083</i>	<i>23.220</i>
	Overige materiële exploitatie	22.957	- 1.196	21.761
	Kustwacht NL	104	3	107
	Kustwacht CARIB	1.242	110	1.352
	Programmauitgaven	78.687	17.031	95.718
2.1	Programmauitgaven	78.687	17.031	95.718
	<i>Opdrachten</i>	<i>78.612</i>	<i>17.031</i>	<i>95.643</i>
	Gereedstelling	18.769	591	19.360
	Kustwacht NL	55.919	16.374	72.293
	Kustwacht CARIB	3.924	66	3.990
	<i>(Schade)vergoeding</i>	<i>75</i>	<i>0</i>	<i>75</i>
	Schadevergoeding overig	75	0	75
	Ontvangsten	12.324	0	12.324

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 9,3 miljoen toegenomen. Dit hangt samen met de verhoging van de uitgaven ten grootte van € 19,9 miljoen. Dit wordt hieronder toegelicht. Daartegenover staat een verlaging (€ 10,6) van het verplichtingenbudget als gevolg van een technische aanpassing in verband met reeds lopende verplichtingen.

Toelichting op de uitgaven

Opdrachten

Binnen het instrument opdrachten valt de categorie Kustwacht Nederland. De ophoging van het budget voor Kustwacht Nederland wordt met name veroorzaakt door de interdepartementale overboekingen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in verband met de kosten van de betonningsvaartuigen en de Emergency Rescue and Towing Vessels Noord, Midden en Zuid van de Kustwacht Nederland. Deze overboekingen bedragen ruim € 14,7 miljoen. Het resterende deel wordt veroorzaakt door diverse kleine mutaties waaronder de prijspeilbijstelling 2024.

2.3 Artikel 3 Koninklijke Landmacht

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Koninklijke Landmacht (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste supplettoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.942.766	24.978	1.967.744
	Uitgaven	1.944.439	23.664	1.968.103
	Apparaatsuitgaven	1.851.963	9.295	1.861.258
3.2	Apparaatsuitgaven	1.851.963	9.295	1.861.258
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>1.820.655</i>	<i>9.723</i>	<i>1.830.378</i>
	Eigen personeel	1.706.381	- 5.156	1.701.225
	Externe inhuur	26.785	- 1.227	25.558
	Overige personele exploitatie	87.489	16.106	103.595
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>31.308</i>	<i>- 428</i>	<i>30.880</i>
	Overige materiële exploitatie	31.308	- 428	30.880
	Programmauitgaven	92.476	14.369	106.845
3.1	Programmauitgaven	92.476	14.369	106.845
	<i>Opdrachten</i>	<i>91.846</i>	<i>14.369</i>	<i>106.215</i>
	Gereedstelling	91.846	14.369	106.215
	<i>(Schade)vergoeding</i>	<i>630</i>	<i>0</i>	<i>630</i>
	Schadevergoeding overig	630	0	630
	Ontvangsten	8.054	0	8.054

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 25,0 miljoen toegenomen wat grotendeels samenhangt met de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 23,7 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Personele uitgaven

Het budget voor de personele uitgaven wordt per saldo met € 9,3 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de uitgaven voor de overige personele exploitatie met € 16,1 miljoen, grotendeels als gevolg van het arbeidsvoorwaardenakkoord 2024. Daarnaast is de raming voor eigen personeel en externe inhuur gedaald door lagere aantallen dan waarmee aanvankelijk rekening is gehouden.

Gereedstelling

De uitgaven voor gereedstelling stijgen met € 14,4 miljoen. Deze stijging bestaat grotendeels uit hogere uitgaven als gevolg van aan Oekraïne geschonken middelen. Het resterende deel wordt veroorzaakt door diverse kleine mutaties waaronder de prijspeilbijstelling 2024.

2.4 Artikel 4 Koninklijke Luchtmacht

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Koninklijke Luchtmacht (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	933.075	32.791	965.866
	Uitgaven	934.756	31.110	965.866
	Apparaatsuitgaven	905.756	29.362	935.118
4.2	Apparaatsuitgaven	905.756	29.362	935.118
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>872.790</i>	<i>11.607</i>	<i>884.397</i>
	Eigen personeel	746.708	3.782	750.490
	Externe inhuur	16.000	290	16.290
	Overige personele exploitatie	110.082	7.535	117.617
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>32.966</i>	<i>17.755</i>	<i>50.721</i>
	Overige materiële exploitatie	32.966	17.755	50.721
	Programmauitgaven	29.000	1.748	30.748
4.1	Programmauitgaven	29.000	1.748	30.748
	<i>Opdrachten</i>	<i>29.000</i>	<i>1.748</i>	<i>30.748</i>
	Gereedstelling	29.000	1.748	30.748
	Ontvangsten	12.111	0	12.111

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 32,8 miljoen toegenomen wat in hoofdzaak samenhangt met de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 31,1 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Personele uitgaven

Het budget voor eigen personeel stijgt per saldo met € 3,8 miljoen. Als gevolg van de uitwerking van de Defensienota 2022 is voor diverse maatregelen budget toegevoegd aan eigen personeel (€ 7,9 miljoen). Ook is er voor extra personele behoeften als gevolg van uitbreiding van EW capaciteit en MQ-9 capaciteit (€ 1,5 miljoen) budget overgeboekt vanuit het projectbudget (DMF). Naast de toegevoegde budgetten hebben er meerdere kleine herschikkingen plaatsgevonden welke het budget verlagen met € 5,7 miljoen.

Materiele uitgaven

Als gevolg van de uitwerking van de Defensienota 2022 is voor diverse maatregelen budget toegevoegd aan overige materiele exploitatie (€ 17,8 miljoen). Dit budget is onder meer bestemd voor de exploitatie van 4 extra MQ-9 en is geboekt binnen de overige materiele exploitatie (€ 10,9 miljoen). Het overige verschil van € 6,9 miljoen wordt veroorzaakt door onder anderen het overhevelen van budget voor duurzaamheidsmaatregelen.

2.5 Artikel 5 Koninklijke Marechaussee

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Koninklijke Marechaussee (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	743.206	- 5.055	738.151
	Uitgaven	745.303	- 7.152	738.151
	Apparaatsuitgaven	738.668	- 7.391	731.277
5.2	Apparaatsuitgaven	738.668	- 7.391	731.277
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>709.951</i>	<i>- 8.810</i>	<i>701.141</i>
	Eigen personeel	670.258	- 30.300	639.958
	Externe inhuur	3.295	15.121	18.416
	Overige personele exploitatie	36.398	6.369	42.767
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>28.717</i>	<i>1.419</i>	<i>30.136</i>
	Overige materiële exploitatie	28.717	1.419	30.136
	Programmauitgaven	6.635	239	6.874
5.1	Programmauitgaven	6.635	239	6.874
	<i>Opdrachten</i>	<i>6.635</i>	<i>189</i>	<i>6.824</i>
	Gereedstelling	6.635	189	6.824
	<i>(Schade)vergoeding</i>	<i>0</i>	<i>50</i>	<i>50</i>
	Schadevergoeding overig	0	50	50
	Ontvangsten	4.459	0	4.459

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 5,1 miljoen afgenomen, dit hangt in hoofdzaak samen met de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verlaagd met € 7,2 miljoen. Dit wordt met name verklaard door:

Personele uitgaven

Het budget voor personele uitgaven wordt per saldo met € 8,8 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit wordt grootendeels veroorzaakt door een lager budget voor eigen personeel (€ 30,3 miljoen). De daling wordt voor € 9,7 miljoen veroorzaakt door ondervulling als gevolg van een snellere groei van de formatie ten opzichte van de groei van het personeelsbestand. Dit budget wordt voor problematiek elders op de Defensiebegroting gebruikt. Daarnaast wordt vanuit eigen personeel het budget externe inhuur verhoogd (€ 14,4 miljoen). Het budget eigen personeel en externe Inhuur zijn communicerende vaten. Door de ondervulling van het personeelsbestand is het noodzakelijk dat personeel wordt ingehuurd om de bedrijfsvoering en operationele zaken te kunnen waarborgen. Tot slot is een kasschuif verwerkt als gevolg van de vertraging van de implementatie van de nieuwe systematiek Toelage Onregelmatige Dienst (€ 10,8 miljoen) en is er budget inzake het project ondermijning overgeheveld naar het Ministerie van Justitie en Veiligheid (€ 1,2 miljoen).

Daartegenover staat het overhevelen van budget ten behoeve van oprichting MP eskadron (€ 4,9 miljoen) vanuit het DMF en een hoger budget voor overige personele exploitatie (€ 6,4 miljoen.) Deze verhoging van het budget heeft met name betrekking op gemaakte afspraken in het arbeidsvoorwaardenakkoord.

2.6 Artikel 7 Commando Materieel en IT

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 Commando Materieel en IT (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	790.096	19.782	809.878
	Uitgaven	840.367	15.511	855.878
	Apparaatsuitgaven	672.333	9.926	682.259
7.2	Apparaatsuitgaven	672.333	9.926	682.259
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>654.455</i>	<i>8.765</i>	<i>663.220</i>
	Eigen personeel	573.189	1.530	574.719
	Externe inhuur	60.372	2.725	63.097
	Overige personele exploitatie	20.894	4.510	25.404
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>17.878</i>	<i>1.161</i>	<i>19.039</i>
	Overige materiële exploitatie	17.878	1.161	19.039
	Programmauitgaven	168.034	5.585	173.619
7.1	Programmauitgaven	168.034	5.585	173.619
	<i>Opdrachten</i>	<i>168.034</i>	<i>5.585</i>	<i>173.619</i>
	Gereedstelling	168.034	5.585	173.619
	Ontvangsten	25.765	- 5.939	19.826

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 19,8 miljoen toegenomen wat in hoofdzaak samenhangt met de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 15,5 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Personele uitgaven

Het budget voor de personele uitgaven wordt met € 8,8 miljoen verhoogd. Dit wordt met name veroorzaakt door het toevoegen van budget vanuit het arbeidsvoorwaardenakkoord (€ 3,8 miljoen), de uitdeling van loon- en prijsbijstelling tranche 2024 (€ 2,3 miljoen), alsmede € 1,1 miljoen voor extra personele capaciteit Europese defensie samenwerking en Robotica Process Automation (RPA) oplossingen.

Opdrachten

Het uitgavenbudget voor de gereedstelling wordt met € 5,6 miljoen verhoogd. Dit betreft het uitdelen van de prijsbijstelling tranche 2024 (€ 4,9 miljoen) en overheveling vanuit het DMF ten behoeve van de exploitatie van een maatregel (€ 0,7 miljoen).

Toelichting op de ontvangsten

Het ontvangstenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 5,9 miljoen. De ontvangstenraming van COMMIT wordt naar beneden bijgesteld, omdat er tijdelijke ontvangsten in de begroting structureel zijn begroot. Het budget wordt hiermee in lijn gebracht met de verwachte ontvangsten voor 2024.

2.7 Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando Inzet (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.672.309	41.947	1.714.256
	Uitgaven	1.691.117	35.539	1.726.656
	Apparaatsuitgaven	1.556.335	22.266	1.578.601
8.2	Apparaatsuitgaven	1.556.335	22.266	1.578.601
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>1.106.224</i>	<i>26.618</i>	<i>1.132.842</i>
	Eigen personeel	837.216	- 26.850	810.366
	Externe inhuur	3.910	34.735	38.645
	Overige personele exploitatie	242.324	17.358	259.682
	Attaches	22.774	1.375	24.149
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>450.111</i>	<i>- 4.352</i>	<i>445.759</i>
	Overige materiële exploitatie	444.611	- 4.352	440.259
	Attaches	5.500	0	5.500
	Programmauitgaven	134.782	13.273	148.055
8.1	Programmauitgaven	134.782	13.273	148.055
	<i>(Schade)vergoeding</i>	<i>134.782</i>	<i>13.273</i>	<i>148.055</i>
	Schadevergoeding overig	8.289	266	8.555
	Nationaal Fonds Ereschuld	122.415	16.585	139.000
	Reservering schadevergoedingen Chroom-6 Defensie	4.078	- 3.578	500
	Ontvangsten	68.995	0	68.995

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 41,9 miljoen toegenomen wat voornamelijk samenhangt met de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 35,5 miljoen. Dit wordt onder andere verklaard door:

Personele uitgaven

Het budget voor eigen personeel is per saldo met € 26,9 miljoen verlaagd. Dit is als gevolg van een aantal herschikkingen. Eerst is het budget met € 3,6 miljoen verhoogd als gevolg van een aantal herschikkingen. Daarnaast is het budget met € 30,5 miljoen naar beneden bijgesteld. Mede door krapte op de arbeidsmarkt wordt een lagere personele vulling verwacht. Deze € 30,5 miljoen is overgeheveld naar het budget voor externe inhuur van personeel. Dit verklaart grotendeels de verhoging van € 34,7 miljoen voor externe inhuur.

Het budget voor overige personele exploitatie is per saldo met € 17,4 miljoen verhoogd. Voor de afdracht Werkkostenregeling wordt dit jaar een naheffingsaanslag van de Belastingdienst verwacht, waardoor het budget niet toereikend is. Hiervoor is € 8,7 miljoen vanuit artikel 12 Nog onverdeeld

overgeheveld naar artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando (DOSCO). Ten behoeve van het arbeidsvoorwaardenakkoord is het budget met € 6 miljoen opgehoogd. Het overige verschil van € 2,7 miljoen bestaat uit een aantal positieve en negatieve herschikkingen.

Schadevergoeding

Het budget voor het Nationaal Fonds Ereschuld (NFE) stijgt met € 16,6 miljoen. Een deel hiervan betreft budget wat niet in 2023 uitgegeven is en toegevoegd is aan het budget voor 2024 (€ 6,4 miljoen). Om de gestegen uitgaven voor het NFE te dekken zijn daarnaast meerdere overschotten op de DOSCO-begroting aangewend (€ 10,2 miljoen), wat gedekt wordt uit het budget voor overige personele exploitatie (€ 6,5 miljoen) en het niet benodigde budget Reservering schadevergoedingen Chrom-6 Defensie (€ 3,7 miljoen).

3 Niet-beleidsartikelen

3.1 Artikel 9 Algemeen

Tabel 9 Artikel 9 Algemeen (Bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste supplettoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	257.300	15.518	272.818
	Uitgaven	257.300	16.335	273.635
9.1	Programmauitgaven	257.300	16.335	273.635
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	47.386	8.815	56.201
	Subsidies	150	0	150
	Subsidies	47.236	8.815	56.051
	<i>Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken</i>	74.600	2.173	76.773
	Kennisopbouw TNO via EZ	66.109	1.927	68.036
	Kennisopbouw NLR via EZ	4.059	118	4.177
	Kennisopbouw MARIN via EZ	4.144	120	4.264
	Overige Bijdragen	288	8	296
	<i>Opdrachten</i>	7.244	4.905	12.149
	Opdrachten beleid	8.726	- 1.361	7.365
	opdrachten milieu beleid	2.518	2.266	4.784
	overige opdrachten	- 4.000	4.000	0
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	94.339	2.433	96.772
	Bijdrage aan de NAVO	81.042	1.973	83.015
	Bijdrage aan internationale samenwerking	13.297	460	13.757
	<i>Bekostiging</i>	4.291	133	4.424
	Bekostiging diverse instellingen	4.291	133	4.424
	<i>Inkomensoverdrachten</i>	4.242	- 720	3.522
	Overige bijdragen	4.242	- 720	3.522
	<i>(Schade)vergoeding</i>	25.198	- 1.404	23.794
	Schadevergoeding overig	2.374	51	2.425
	Regeling Chroom 6 Defensie	9.770	245	10.015
	Civielrechtelijke Regeling Srebrenica 2020	13.054	- 1.700	11.354
	Ontvangsten	1.600	0	1.600

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 15,8 miljoen toegenomen wat voornamelijk samenhangt met de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 16,3 miljoen. Dit wordt onder andere verklaard door:

Subsidies

Het budget aan subsidies(regelingen) is verhoogd met € 8,8 miljoen. Deze verhoging betreft € 5,9 miljoen voor het NLVi als gevolg voor het uitvoeren van de wettelijke taak op het gebied van veteranen. De overige mutatie betreft loon en prijsbijstelling.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Het budget voor bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken is verhoogd met € 2,1 miljoen. Deze verhoging is het gevolg van het toekennen van loon en prijsbijstelling.

Opdrachten

Het budget opdrachten is verhoogd met € 4,9 miljoen. Dit betreft met name een correctie op de eerste supplettoire begroting van het beschikbaar stellen van budget voor het Programma Bescherming Noordzee Infrastructuur ter hoogte van € 4,0 miljoen.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Het budget bijdrage aan (inter-)nationale organisaties is verhoogd met € 2,4 miljoen. Deze verhoging is het gevolg van het toekennen van loon en prijsbijstelling.

3.2 Artikel 10 Apparaat Kerndepartement

Tabel 10 Artikel 10 Apparaatsuitgaven Kerndepartement (Bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.904.109	45.038	1.949.147
	Uitgaven	1.913.752	12.925	1.926.677
10.2	Apparaatsuitgaven	1.913.752	12.925	1.926.677
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>1.856.474</i>	<i>23.533</i>	<i>1.880.007</i>
	Eigen personeel	458.956	- 6.256	452.700
	Externe Inhuur	33.195	9.933	43.128
	Overige personele exploitatie	32.196	3.784	35.980
	Uitkeringen (pensioenen en wachtgelden)	1.332.127	16.072	1.348.199
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>57.278</i>	<i>- 10.608</i>	<i>46.670</i>
	Overige materiële exploitatie	57.278	- 10.608	46.670
	Ontvangsten	7.987	13	8.000

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 45,0 miljoen toegenomen wat samenhangt met de uitgaven die hieronder worden toegelicht. Daarnaast stijgt het verplichtingenbudget als gevolg van het afsluiten van meerjarige verplichtingen voor de inhuur van IT specialisten (€ 25,0 miljoen).

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 12,9 miljoen. Dit wordt onder andere verklaard door:

Personele uitgaven

Het budget voor de personele uitgaven is met € 23,5 miljoen verhoogd. Het budget voor eigen personeel is met € 3,7 miljoen verhoogd in verband met aanvullende functies voor de uitvoering van de Defensienota 2022. Door herschikking van onder andere het formatiebudget, is het budget van externe inhuur met € 9,9 miljoen verhoogd en wordt aangewend voor het alternatief vullen van openstaande functies. Daarnaast is de stijging het gevolg van een hoger budget voor uitkeringen (pensioenen en wachtgelden) vanwege het verwerken van de loon en prijsbijstelling.

Materiele uitgaven

Het budget voor overige materiële uitgaven is met € 10,6 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft herschikking van budget voor het programma Defensie Open op Orde ten behoeve van externe inhuur € 8,7 miljoen en € 3,7 voor eigen personeel.

3.3 Artikel 11 Geheim

Tabel 11 Artikel 11 Geheim				
Art.		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	18.515	402	18.917
	Uitgaven	18.515	402	18.917
11.0	Geheim	18.515	402	18.917
	<i>Geheim</i>	<i>18.515</i>	<i>402</i>	<i>18.917</i>
	Geheim	18.515	402	18.917
	Ontvangsten	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 0,4 miljoen toegenomen wat samenhangt met de uitgaven.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 0,4 miljoen.

3.4 Artikel 12 Nog onverdeeld

Tabel 12 Artikel 12 Nog onderdeel (Bedragen x € 1.000)

Art.		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	461.251	- 173.471	287.780
	Uitgaven	470.251	- 173.471	296.780
12	Nog onverdeeld	470.251	- 173.471	296.780
	Ontvangsten	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 is met € 173,5 miljoen afgenomen wat geheel samenhangt met de uitgaven.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt verlaagd met € 173,5 miljoen.

Het budget wordt met € 102,8 miljoen naar beneden bijgesteld als gevolg van het uitdelen van arbeidsvoorwaardenmiddelen en een kasschuif van arbeidsvoorwaardenmiddelen naar latere jaren. Daarnaast is de verlaging het gevolg van het doorverdelen van de prijsbijstelling binnen de begroting (€ 42,8 miljoen) en het doorverdelen van loonbijstelling voor pensioenen, inhuur en subsidies (€ 19,9 miljoen). Er zijn diverse maatregelen in uitvoering gegaan, waardoor het budget met € 13,4 miljoen wordt verlaagd. De hiervoor op dit artikel gereserveerde middelen zijn overgeboekt naar de betreffende Defensieonderdelen. Vanuit de eindejaarmarge 2023 is budget toegevoegd (€ 7,2 miljoen) en diverse overige mutaties zien toe op meerdere kleine mutaties die per saldo leiden tot een verlaging van het budget met € 1,8 miljoen.

3.5 Artikel 13 Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds

Tabel 13 Artikel 13 Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds				
Art.		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	9.025.154	- 9.025.154	0
	Uitgaven	8.965.121	- 8.965.121	0
13.0	Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds	8.965.121	- 8.965.121	0
	<i>Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds</i>	<i>8.965.121</i>	<i>- 8.965.121</i>	<i>0</i>
	Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds	8.965.121	- 8.965.121	0
	Ontvangsten	0	0	0

Toelichting

De mutatie van € 8.965,1 miljoen betreft de bijdrage vanuit de begroting Hoofdstuk X Defensie aan hoofdstuk K Defensiematerieelbegrotingsfonds ten behoeve van uitgaven die op het fonds worden verantwoord.

Tabel 14 Subsidies¹

Naam	2022	2023	vastge- stelde begroting 2024	Stand 1e suppletioire begroting 2024	Stand suppletioire begroting september 2024	Afwijking suppletioire begroting september 2024 t.o.v. 1e suppletioire begroting 2024	mutatie 2025	mutatie 2026	mutatie 2027	mutatie 2028	Reden	Laatste evaluatie	Volgende evaluatie	Einddatum	
	24.502	28.410		26.177	27.451	34.159	6.708	0	0	0	0	0 2021	2022	2026	2026
Stichting Nederlands Veteraneninstituut (NLVI)	24.502	28.410	26.177	27.451	34.159	6.708	0	0	0	0	0 2021	2022	2026	2026	2026
Nationaal Comité Herdenking Capitulatie 1945 Wegeningen	25	25	25	40	40	0	0	0	0	0		2021	2026	2026	2026
Stichting Veteranen Platform (VP)	212	245	258	285	285	0	0	0	0	0		2022	2027	2027	2027
Stichting Koninklijke Defensiemusea	17.141	18.184	19.256	18.940	18.940	0	0	0	0	0		2019	2024	2024	2024
Stichting Nationale Taptoe	304	322	322	346	346	0	0	0	0	0		2022	2027	2027	2027
Universiteit van Amsterdam	74	0	74	74	148	74	0	0	0	0	Incidentele correctie op de kosten in 0 2024	2022	2027	2027	2027
Stichting Maritiem Kenniscentrum	23	25	25	25	25	0	0	0	0	0		2022	2027	2027	2027
Stichting Historische Vlucht	118	123	125	125	125	0	0	0	0	0		2022	2027	2027	2027
SWoon NLDA	22	23	25	25	25	0	0	0	0	0		2022	2027	2027	2027
Stichting Klachtentelefoon Luchtverkeer Limburg		75	75	75	75	0	0	0	0	0		n.v.t.	2027	2027	2027
Subsidies te verstreken na evaluatie/ nader te verdelen		0	949	0	2.033	0	0	0	0	0					
Totaal subsidies	47.293	47.432	47.311	47.386	56.201	6.782	0	0	0	0					75

1 De genoemde bedragen betreffen het wettelijk plafond voor subsidies.

4 Bijlage

4.1 Bijlage Subsidieoverzicht